

SPRÅKBRON

Örsundsbroskolan
Ingrid Wikström
Catharina Tjernberg

SPRÅKSCREENING FÖRSKOLEKLASS

Detta screeningmaterial är avsett att vara ett verktyg för att upptäcka de elever som löper risk att utveckla läs- och skrivsvårigheter samt även de, vars språkliga förmåga inte ligger i nivå med åldern. Materialet är lämpligt att använda i förskoleklass för att få en uppfattning om elevens förmåga att flytta fokus från språkets innehåll till dess form. En viktig förutsättning för läs- och skrivinläringen är också att barn utvecklar språkliga förmågor som begreppsförståelse, ordförråd och grammatisk/ syntaktisk kompetens. Fonologisk medvetenhet samt en god språklig förmåga är en förutsättning för en framgångsrik läs- och skrivinläring.

Screeningen har funnits på Örsundsbro skolan sedan år 2000 och har reviderats ett par gånger i dialog med förskollärarna på skolan. Vissa moment har tagits bort, eftersom de visat sig inte ge tillfredsställande information, medan andra har lagts till istället.

Screeningen har i sin nuvarande form visat sig ge bra information om vilka av förskoleklassbarnen som kommer att behöva extra insatser tidigt i läsinläringen.

Örsundsbro 2006-09-22

Ingrid Wikström
Leg logoped

Catharina Tjernberg
Språk- och specialpedagog

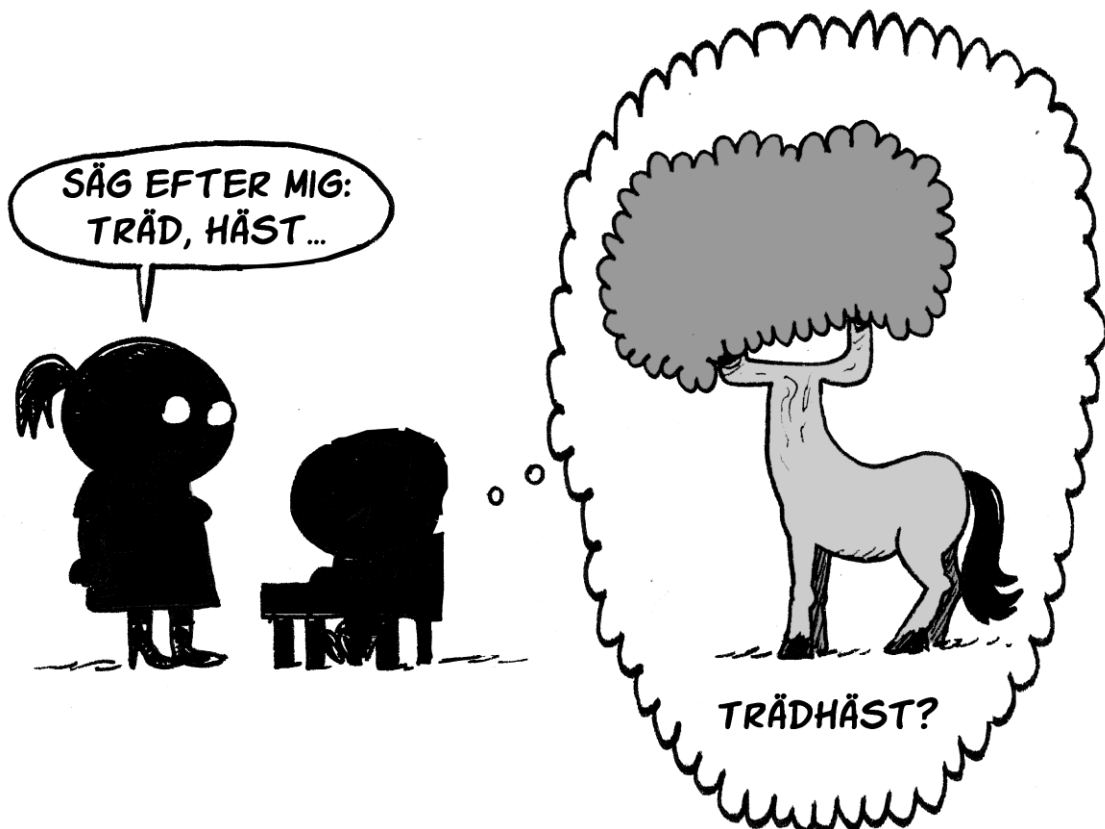
1. EFTERSÄGNING AV ORD

Ett svagt auditivt korttidsminne är vanligt hos barn med språkstörning samt barn som senare uppvisar läs- och skrivsvårigheter. Genom att låta barnet säga efter ord utan inbördes sammanhang kan man se om det finns svårigheter på detta område.

Instruktion

I denna uppgift gäller det att repetera ord utan inbördes sammanhang. Man ber barnet att säga efter orden och börjar med två ord och går sedan vidare till tre osv och noterar också hur många ord barnet kan repetera. Man får upprepa orden en gång men får inte läsa en rad mer än två gånger. Anteckna också om barnet säger något annat ord istället eller om det kastar om ordningsföljden mellan orden.

Övn.ex:
Katt, sko

Barnets namn:

Född:

Test utfört av:

Datum:

1. TESTBLANKETT EFTERSÄGNING AV ORD

Uppgifter:

Notera antal ord

Boll, äpple.....

Träd, häst.....

Lampa, fisk, russin.....

Ko, sten, blomma.....

Kam, buss, äpple, näsa.....

Klocka, båt, groda, sol.....

Öra, mygga, ros, soffa, båt.....

Matta, kopp, nalle, hus, tavla.....

Klarar att repetera ord

Övrigt.....

.....

.....

2. RIMIGENKÄNNING

Genom att testa barns rimförmåga får man en uppfattning om de kan byta perspektiv från ords innehåll till dess form. Vissa barn kan behöva bildstöd för att genomföra uppgiften, tex kan barn som har ett svagt auditivt korttidsminne ha svårt att hålla kvar orden i minnet. Även rim på nonsensord förekommer i testet, eftersom vissa barn lär sig många rimord utantill så kan man här eliminera den effekten.

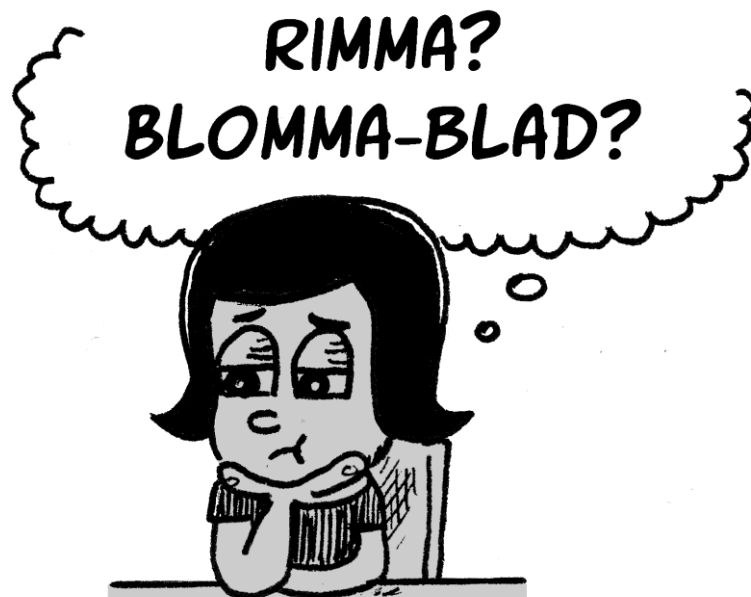
Instruktion

Man kan instruera barnet så här: Vet du hur man gör när man rimmar? En del ord låter nästan lika och då säger man att de rimmar. Vad låter mest lika katt, hatt eller bil? När man vet att barnet förstår principen kan man använda uppgifterna.

Övn.ex

Vilka ord rimmar:

Hatt, katt, bil

Barnets namn:

Född:

Test utfört av:

Datum:

2. TESTBLANKETT RIMIGENKÄNNING

Uppgifter

Markera rätt svar med kryss
Om fel svar anteckna vad
barnet säger

Vilka ord rimmar/låter lika?

Ko – sko – hus.....

Bil – hjul – pil.....

Gris – buss – spis.....

Kam – lamm – hatt.....

Blomma – glad – blad.....

Stol – hund – kjol.....

Rätta – potta – katt.....

Sten – häst – gren.....

Antal riktiga svar:.....

Rim på nonsensord:

Vilka ord rimmar/låter lika:

Gana – hilla – hana.....

Stul – bul – lel.....

Madda – sedde – kadda.....

Hass – mass – sess.....

Antal riktiga svar:.....

Övrigt.....

.....

3. FONEMIDENTIFIERING

I denna uppgift ska barnet kunna urskilja ett visst ljud i ett ord. Ljuden består av två vokaler och två konsonanter och är A, I, S och K. De finns både i början, mitten och slutet av orden och ibland finns de inte alls. Barnet skall inte säga efter orden själva utan bara svara ja eller nej, eftersom denna uppgift går ut på att lyssna. Vissa barn har också en del uttalsbrister som kan påverka resultatet negativt.

Instruktion

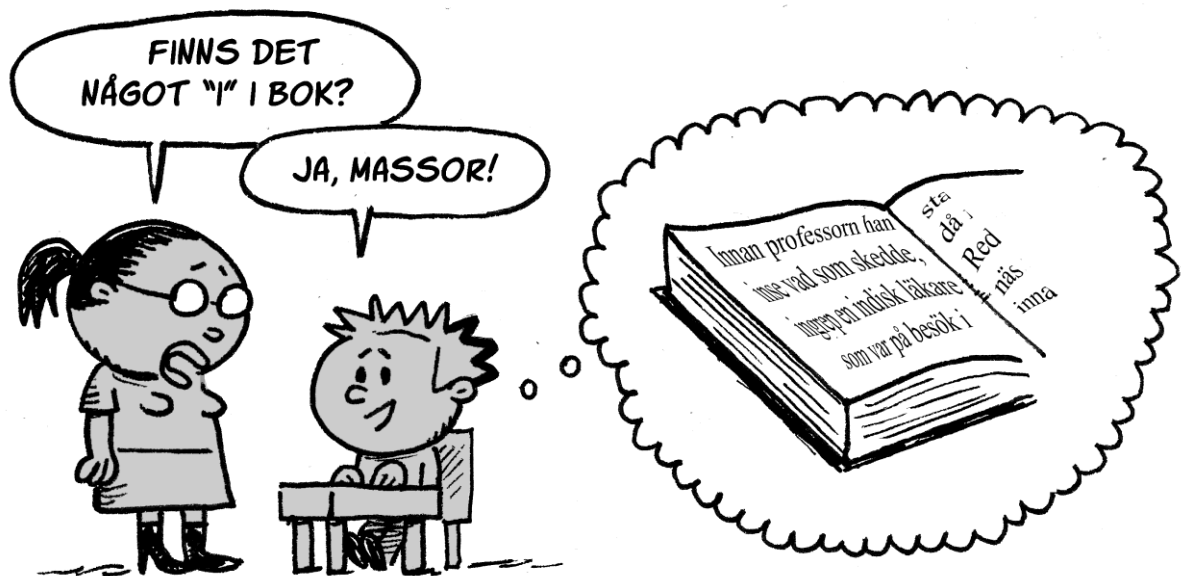
Barnet ska enbart svara ja eller nej på denna uppgift. Säg till barnet att nu ska vi lyssna efter ljud i ord. Jag kommer att säga ett ljud och så får du tala om för mig om det ljudet finns i ordet som jag säger. Kom ihåg att säga ljudet och inte namnet på bokstaven. Barnet behöver bara svara ja eller nej.

Övn ex:

Kan du höra om det finns något "A" i Apa?

Kan du höra om det finns något "I" i Hus?

Kan du höra om det finns något "K" i Kalle?

Barnets namn:

Född:

Testet utfört av:

Datum:

3. TESTBLANKETT FONEMIDENTIFIERING

Uppgifter:

Markera rätt svar med kryss

Finns det något A i Adam?.....
Finns det något A i hus?.....
Finns det något A i kaka?.....
Finns det något A i glad?.....
Finns det något A i gul?.....

Finns det något I i is?.....
Finns det något I i bil?.....
Finns det något I i boll?.....
Finns det något I i groda?.....
Finns det något I i gardin?.....

Finns det något K i kola?.....
Finns det något K i nalle?.....
Finns det något K i åka?.....
Finns det något K i ask?.....
Finns det något K i lamm?.....

Finns det något S i sol?.....
Finns det något S i Åsa?.....
Finns det något S i tala?.....
Finns det något S i TV?.....
Finns det något S i glass?.....

Antal riktiga svar:

Övrig kommentar:.....

.....

4. ORDMOBILISERING

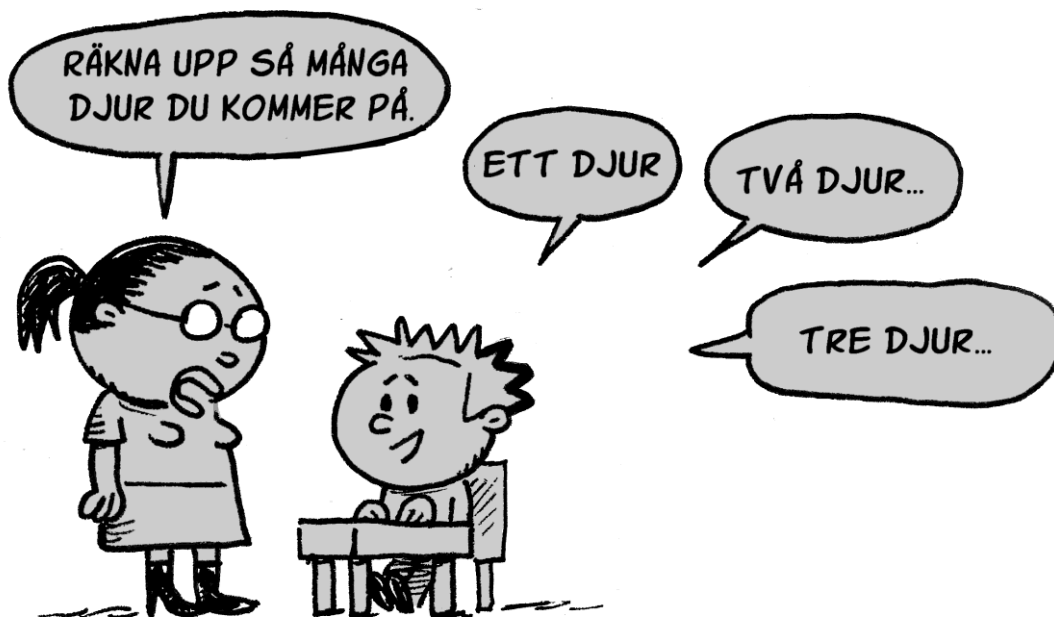
Många barn med språkstörning och läs- och skrivsvårigheter kan ha problem med att snabbt plocka fram rätt ord när de pratar. Under tidspress brukar dessa svårigheter öka. I denna test ska barnet under en minut räkna upp så många djur, kläder och leksaker som det kan komma på. Här märker man om barnet kan ta hjälp av att gruppera och systematisera eller om de bara säger de ord som de kommer på. Man ser också om barnet är i behov av mycket visuellt stöd för att kunna benämna, speciellt då i uppgifterna där det ska räkna upp kläder och leksaker.

Instruktion

Barnet får 1 minut på sig för varje uppgift. Ord som upprepas räknas bara en gång. Notera om barnet säger ord som inte tillhör kategorin.

Övn.ex

Nu ska du få säga namnen på så många barn i klassen som du kan komma på.

Barnets namn:

Född:

Testet utfört av:

Datum:

4. TESTBLANKETT ORDMOBILISERING

Uppgifter: (testtid 1 min för varje uppgift)

1. Nu ska du få säga så många *djur*
som du kan komma på

Antal djur.....

2. Nu ska du få säga så många *kläder*
som du kan komma på

Antal kläder.....

3. Nu ska du få säga så många *leksaker*
som du kan komma på

Antal leksaker.....

Övrigt.....

.....

.....

5. BEDÖMNING AV GRAMMATIK OCH SYNTAX

Uppgifterna går ut på att barnet ska kunna avgöra om en mening är grammatiskt riktig eller inte. I uppgiften, som består av meningar, är vissa korrekta och andra har avvikande grammatik och/eller ordföljd.

Instruktion:

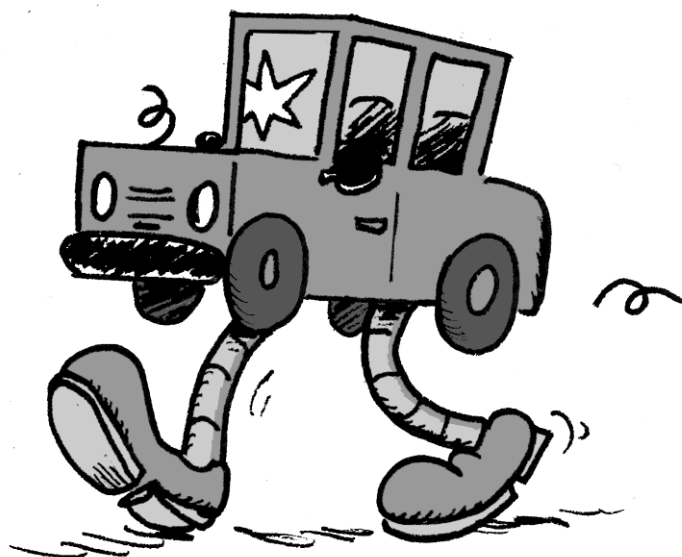
Nu ska jag säga meningar som du ska få lyssna på. Vet du vad en mening är för något? Om barnet inte vet är detta ett utmärkt tillfälle att informera om vad en mening är för något. Tala sedan om för barnet att en del av meningarna som du kommer att säga låter alldeles riktiga, medan andra inte är riktiga, de låter konstigt. Be barnet att lyssna riktigt noga och försöka avgöra vilka meningar som är riktiga och vilka som inte är det.

Man kan också säga till barnet: Nu får du vara min lärare och tala om för mig om jag säger rätt eller fel.

Barnet behöver inte ange vad som är tokigt i meningarna, bara höra att något inte stämmer.

Övn ex:

Här är mitt cykel
Vi ska äta mat
Han vill inte bada
Grodan nej hoppar

BILEN SÖNDER GICK...

Barnets namn:

Född:

Testet utfört av:

Datum:

5. TESTBLANKETT BEDÖMNING AV GRAMMATIK OCH SYNTAX

Uppgifter:

Markera rätt svar med kryss

1. Bilen kör på vägen.....
2. Jag har många bok.....
3. Bollen rullar golvet.....
4. Katten nej sova.....
5. Han går ut ur huset.....
6. Kalle vill äta nej.....
7. Våra huset är liten.....
8. Flickan vill inte leka.....
9. Bilen sönder gick.....
10. Vi ska köpa mat.....
11. En fin blomma.....
12. Vilken fin gardiner.....

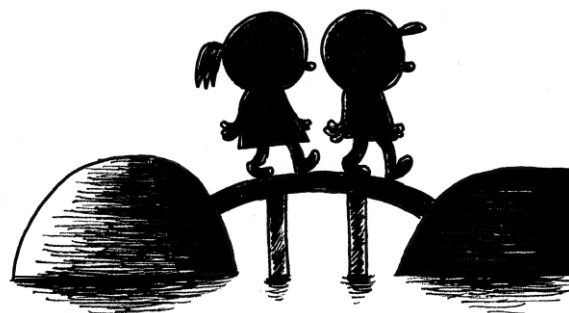
Antal rätt svar.....

Övriga kommentarer

.....

.....

Materialet får ej mångfaldigas utan författarnas tillstånd.
Illustrationer: Daniel Tjernberg.
Copyright: Författarna.

SPRÅKBRON